

*Jaakko Rugojevin
syntymän
60-vuotispäiväksi*



Koti-Karjalan laulaja

Ilmaistaksemme sen tärkeimmän mikä kannustaa, saa karjalaisen runoilijan Jaakko Rugojevin luovat voimat liikkeelle, mikä muodostaa hänen runoutensa hengen, voidaan sanoa: kärsimysten kautta saavutettu ja elämäkokemuksen rikastuttama rakkaus kotimaahan, mikä ei suinkaan vähene iän mukana, vaan keskittyä ja henkevoitua entisestään.

Synnyinmaa on jokaisella ihmisellä, ja jokaiselle se on ainoa. Jaakko Rugojevin rakkaus Karjalaan on varsin henkilökohtaista, täysin omaperäistä rakkautta Karjalan luontoon ja ihmisiin, esi-isänsä ja aikalaistensa töihin, kansan kieleen ja vuosisatojen aikana kehitettyihin kulttuuriarvoihin.

Karjalaiset ovat muinainen ja samalla historiallisesti nuori kansa. Muinaisia ovat sen eepiset runot ja perimätiedot, kieli ja tavat. Muinaista on se, mikä on luotu ja siirtynyt suusanallisena kansan keskuudessa sukupolvelta toiselle, kun taas kirjalliset perinteet, kansallisen kirjallisuuden syntyminen ja kansallisen sivistysteoston muovautuminen ovat suhteel-

lisen nuoria, lokakuunjälkeisen kauden ilmiöitä. Muinaisuus on suullisiin perimätietoihin kääriytyneenä ikään kuin viivästynyt Karjalan maaperällä tavallista kauemmin, aina 1900-luvun alkuun kohdatakseen sitten henkisen kulttuurin uudet, sosialistiset muodot ja sulautukseen niihin.

Karjalaisten, yhden Lokakuun vallankumouksen aktiiviseen toimintaan herättämän kansan perimätiedon arkaistisuuden ja nykyaikaisen uuden esiintymisen samanaikaisesti henkisessä elämässä antaa Karjalan kirjallisuudelle, mm. myös Jaakko Rugojevin tuotannolle aivan erikoisen luonteen.

Kirjailijalle on ominaista laajakantoinen ajattelu, kansan elämän tajuaminen historiallisesti jatkuvana eikä lyhytaikaisena, hetkellisenä ilmiönä sekä ottamalla huomioon menneisyyden kulttuuriperinteet ja niiden esiintymisen uusissa olosuhteissa. Kun Rugojev tai joku toinen karjalainen kirjailija käsittelee kansansa menneisyyttä eikä edes kovin kaukaista, he tavallisesti syventyvät kansanrunouden

ja suullisten perimätietojen maailmaan, jonka kanssa tämä »kirjoittamaton» menneisyys on erottamattomassa yhteydessä. Karjalaiselle, etenkin vanhemman polven kirjailijalle, ei kansanrunous merkitse vain kirjoja kirjastojen hyllyillä eikä kansanperimätietotekstien kokoelmia, vaan jotain enemmän. Sillä eihän ainoastaan heidän kaukaiset esi-isänsä, vaan heidän isänsä ja äitinsä elivät vielä suullisen kulttuurin maailmassa tuntematta kirjallista kulttuuria. Karjalaisten kirjailijain ensimmäinen sukupolvi kasvoikin ilmapiirissä, jossa suullisten runojen ja satujen esiintyminen kansan keskuudessa oli vielä jokapäiväistä. Heidän lapsuutensa ja nuoruutensa ilmakehä oli kansanrunous, joka painui heidän tajuntaansa ei ainoastaan kirjallisesta Kalevalasta, vaan itse kansan elämästä.

Tämä on varsin luonteenomaista Jaakko Rugojevin runoudelle ja valaisee suuresti sitä. Runoilija syntyi vuonna 1918 Pohjois-Karjalassa, kuuluisien runonlaulajien kotiseudulla. Kävi keskikoulun ja päätti opettajakorkeakoulun, koki sodan ankarat koettelemukset. Tultuaan kirjailijaksi hän omaksui paljon kansanrunollisista perinteistä. Syvällisestä yhteydestä esi-isiin ja mm. runonlaulaja-esi-isiin on hyvin sanottu Perintö-runossa:

*Heidän sormiaan työn kovettamia
kynä ei olisi totellut varmaan,
he piirsivät auralla*

*kirveellä
kangella*

*puumerkkinsä kamaraan
maamme tänään armaan.*

*He jättivät laulunsa koruttomat,
hengenantinsa valuttain Kalevalaamme...
Ellei ollut ois muinoin kaikkea tuota—
ehkä toisin nyt kutsuttais Karjalaamme...*

*Tänään elämänmuoto
on kerrassaan toinen,
männynkyljestä pettua
tarvis ei vuolla...*

*Ovat tyttäret äitejään tietävämmät,
pojat on isiaän pitemmät päätään...
Entä muisto — voisko se ruohottua?!
Ja jälkikasvu — juuretta jäädä?*

Tämä herkkä suhtautuminen esi-isien henkisen perinnön juuriin, terävä muisti kansanrunojen suhteen ovat hyvin kuvaavia nuorelle kirjallisuudelle. Rugojevilla ne muodostavat runouden pysyvän aiheen. Runosta Sanon sulle, nuori ystäväni, luumme:

*Jos et pittää siitä kuinka kiviin
tällä kirshahteli kuokkain terät
näitä maita muokatessa,
pieniks jää sun kerät.*

*Jos et tiedä sitä, kuinka syntyi
Pohjan peräin hienot virret,
omat laulus ontompia
on kuin lahot hirret.*

*Sanon sulle, nuori ystäväni,
että takuulla sen takaan:
juuretta ei kasva edes
heinä karkeakaan.*

Erikoisesti kansanrunouden vaikutus tuntuu Jaakko Rugojevin eeppeissä tuoteissa, hänen laajassa kertovassa runoelmassa Karjalainen tarina, joka 1950-luvulla julkaistiin kahdessa osassa. Siitä muodostui hänen ensimmäinen laaja tuotteensa, ja vielä nytkin se on runoelma, jossa hän on selvimmän ilmaissut itsensä eeppeisenä runoilijana.

Karjalaisen tarinan eeppeisyys on erikoista. Teos on vielä hyvin lähellä kertomarunoutta, Kalevalaa. Tämä eeppeisyys on mahdollista vain kansallisen runouden verraten varhaisella kehityskaudella, jota Karjalan kirjallisuus silloin eli. Siinä olivat itse asiassa vasta syntymässä kertovat lajit ja niiden läheisyys kansaneepokseen oli luonnollinen.

Runoelmassa Rugojev kuvaa yksityispiirteitä myöten Pohjois-Karjalan kansan elämän sellaisena kuin se oli ollut vielä yli puoli vuosisataa sitten. Kansan elämä, pohjoisten salokyltien olot on kuvattu runoelmassa sinä tärkeänä ajankohdantana, joka oli muodostunut Venäjällä tahtuneen vallankumouksen tuloksena.

Runoelman aines heijastaa ikään kuin kahta kerrosta, kahta historiallista tasoa: vanhemman niistä muodostavat pohjoiskarjalaisten talonpoikain hiljalleen virtaavan patriarkaalisen elämän iänikuiset perinteet, patriarkaalisen suvun kartuttama kokemus toimeentulon hankinnassa, metsästyksessä, kalastuksessa, kaskiviljelyksessä vakiintuneet tavat, esi-isiltä perittyjen tietojen pyhittäminen, horjumattomat käsitykset maailmasta ja ihmissuhteista; ja toisen, uudemman kerroksen muodostavat lukuisat, yhä lisääntyvät merkit patriarkaalisen yhteisön sosiaalisesta jakautumisesta, ties mistä tulleet suuret muutokset, jotka odottamatta kiskaisevat hiljaiset korven asukkaat vallankumousmyrskyjen pyörteisiin.

Runouden ja esteettisen tulkinnan kannalta koko ensimmäiseen kerrokseen sopii hyvin kansanrunoudelle ominainen kertova perinne, jota runoilija noudattaa kin uskollisesti. Runoelmassa kuvaillaan perusteellisesti patriarkaalista elämänmeno-a, arkea ja pyhiä, esineitä ja talouskallustoa, tapoja ja kansan viisautta. Eräs kriitikko on todennut, että Jaakko Rugojevin runoelman perusteella kansantieteilijä voisi laatia karjalaisten talonpoikain elinolojen kuvauksen, niin tarkkaan ja perusteellisesti siinä näitä tapoja on kuvattu.

Täytyy korostaa, että mainitut detaljit eivät ole pelkkiä »taiteellisia yksityiskohtia» eikä tekijän mielikuvituksen tulosta. Runoilija tietenk in rakentaa juonta, ohjalle kerrontaa ja valitsee muististaan yleiskuvalle tarpeellisia yksityiskohtia. Ne ovat samalla myös kansan elämän todeneräisiä realiteetteja, jotka sellaisinaan muodostivat karjalaisten jokapäiväisen elämäntavan kuvattuna aikana ja laajemmassa mielessä — kansan ikivanhan elämäkokemuksen. Oliko hyvä met-säonni, saatiinko paljon kalaa, eikä halla päässyt panemaan kylvöksiä — nämä asiat askarruttivat aina talonpojan mieltä, olivat suppean patriarkaalisen maailman tärkeimpiä tapahtumia. Ja koska runoilija asetti päämääräkseen kuvata eepisesti tuota maailmaa, hänellä ei voinut olla muuta aineistoa.

Jaakko Rugojevin teoksessa kuvailtuna kautena karjalaisen talonpojan elämässä oli säilynyt paljon patriarkaalisen sukuyhteisön piirteitä, mutta siinä tapahtui jo muutoksia, ja sosiaaliset rajat määrsivät jo teoksen henkilöiden kohtaloita. Jopa niissäkin luvuissa, joissa kuvaillaan kylän asukkaiden perinteellisiä ja vanhoilta tuntuvia askareita ja tapoja, tulevat selvästi esille sosiaalisen jakautumisen merkit. Ikivanhat perinnäistavat joutuvat heidän tajunnassaan ristiriitaan uusien yhteiskunnallisten ja luokkasuhteiden kanssa. Ja tämä ristiriita muodostui erittäin kärkeväksi, kun korpiseutu joutui kansalaissodan paloon ja taisteluun ulkomaisia maahanhyökkäjiä vastaan.

Herää kysymys: sopiiko kansanrunoudelle ominainen kertoileva tyyli uuden, vallankumouksellisen kauden dramaattisten tapahtumain kuvailuun, kun kysymyksessä ei olekaan enää perinteellinen, suhteellisen tasaisena virtaava patriarkaallinen elämä. Juontuihan kansaneepoksen seikkaperäinen, verkkainen ja hidas tyyli siitä, että myös kuvattava elämä oli

verkkaisista ja hidastettua, tämä tyyli edellytti kuvattavan maailman järkkymättömyyttä, perinteellisen maailmankuvan muuttumattomuutta, kaiken sen pysyvyyttä, joka on peritty kaukaisilta esisiltä. Maailman näyttäminen muuttuvana, samoin kuin tuotteen henkilöiden tajunnan kuvaaminen kehittyvänä ei ole enää kansanrunoutta myötäilevän eepisen tyylin tehtävä. Nyt tämä tehtävä vaatii periaatteellisesti aivan toisenlaisia runokeinoja.

Vallankumous merkitsi vanhojen elämänperustusten ja vanhojen maailman näkemysten rikkomista. Ja se oli dramaattista murtumista, jota on vaikea kuvata verkkaisella eepisellä kerronnalla. Rugojevin runoelmassa näkyy, miten elämän eri kerroksia, vanhaa (patriarkaalista sukuyhteisöä) ja uutta (sosiaalisia luokkasuhteita) kuvattaessa ei ole syntynyt eheästä esteettistä kokonaisuutta, vaikka tapahtumat on pyritty sitomaan yhteisellä juonella. On tullut katkoja ja kompastuksia, muodostuu vaikutelma, että sosiologiset otteet juonessa jäävät jonkinlaisiksi »lisäkkeiksi» perinteelliseen eepiseen, järkkymättömään maailmankuvaan.

Runoilija luonnollisesti tietää, ettei objektiivinen maailma samoin kuin ihmisten subjektiivinen tajuntakaan ollut »järkkymätön» hänen kuvaamallaan kaudella, että oli levottomuuksia ja liikehtimisiä, elämässä oli runsaasti dramaattisia tilanteita. Tekijä yrittää tulkita tuota dramaattisuutta, mutta ei täysin onnistu siinä. Esteenä on itse kertomatapa, joka keskittyy enemmän ulkoisiin tekijöihin kuin ihmisten sisäisiin elämyksiin.

Nuori kirjallisuus ei seisoo paikallaan, se kehittyy, ja sen kehitysprosessissa muuttuu myös sen yhteyksien luonne kansanrunouteen. Aikaisemmat yhteysmuodot siirtyvät uusien muotojen tieltä. Tietynlaiseksi virstapylvääksi muodostui tässä mielessä Rugojevin Lokakuun runoelma (1966). Tämä ei ole enää eepinen, vaan lyyrinen runoelma. Roudan rouhioiden ja Vaikeiden vuosien jälkeen siinä ihmetytetään kerronnan yllättävä suppeus. Historiallinen aineisto on sama, mutta se on tiivistetty äärimmilleen, runoilija ei pyri niinkään paljon kuvaamaan tapahtumia kuin tulkitsemaan, ilmentämään niitä lyyrisesti. Runoilijalle eivät nyt ole enää tärkeitä eepiset yksityiskohdat eikä kansan elämäntapojen verkkainen kuvaus, vaan ponteva lyyrinen ajattelu. Historian kuvaus muuttuu dynaamiseksi, eri aikaisia rinnastetaan vapaasti ja itse ajan

kategoria ja ajan liike on ilmaistu uudella tavalla. Rugojevin käyttämät kansanrunouden taidekeinotkin saavat hänen tuotteissaan uuden tehtävän. Esimerkiksi pienessä lyyrisessä runoelmassa Aunelle on käytetty kertoa:

*Juna ei odota yhtä.
Yhtä ei odota laiva.
Sinä odotit siskoni kauan.
Kahdeksantoista vuotta.
Vuota vielä.
Tulen. Kukkia haudallesi tuon.*

Taiteelliselta tehtävältään tämä ei kuitenkaan ole enää perinteellinen eepisen kansanrunouden kerto, joka korostaa kerronnan verkkaista juhlavuutta, vaan tunteiden keskittyneisyyttä ja yksilön henkistä tilaa ilmentävä levoton lyyrinen resitatiivi.

1960-luvulla Jaakko Rugojev esiintyy yhä enemmän lyyrisenä runoilijana. On kuvaavaa, että yhtenä hänen lyriikkansa keskeisimpänä aiheena on yksilön, mm. myös runoilijayksilön moraalinen kunto, siveellinen itsekasvatus, ettei humaaneja arvoja vaihdettaisi satunnaiseen, lainattuun ja pintapuoliseen. Sitä paitsi uuden yksilön siveystajunta, hänen yhä laajenevat yhteytensä maailmaan ja jännittynyt henkinen työ käyvät elimellisesti yhteen kansan moraalin, kansan kunnian ja velvollisuuden, omantunnon ja ihmisarvon käsitteiden kanssa. Rugojevin lyyrinen sankari on ensimmäisen polven intellektuelli, ja siinä on sen erikoisuus. Hän on korpien asukkaana, pohjolan maamiehen, kalastajan, metsänkävijän jälkeläinen, josta on tullut kulttuurin saavutuksista osalliseksi päässyt sivistynyt ihminen, mutta joka on samanaikaisesti säilyttänyt sukulaisuussuhteensa syntymäseutuunsa, kansaansa ja mm. sen moraalikäsitteisiin. Vielä yhdessä runossa vuodelta 1957 tämä sankari lausui sovittelevasti naurahdellen ja samalla puolustaan totuuttaan ja pitää arvossaan »talonpoikaista alkupe-räänsä»:

*Älä suotta soimaa mua,
talonpojan poikaa,
kyllin hieno mielestäsi
vaikken olla voikaan.*

*Karkeahko taidan olla,
suora luonteeltani,
silti ei ne pahimpia
liene vikojani — —.*

Runon sankarilla ei ole mitään katkerampaa, mitään ihmistä alentavampaa

kuin halveksiva suhtautuminen heimolaisiinsa, korpikylien asukkaisiin. Hän ei osaa olla mieliksi eräiden valeintelligenttien muutokatsomuksille. Eräälle tällaiselle sulaisuuselle keikarille runoilija sanoo:

*Älä hypi silmillensä,
älä saapasjalkamoukiksikaan
soimaa.
Heidän työstään,
luistaan
lihaksistaan
tämä maa on saanut
ja aina saava on
ponnistaissaan
kuntoa ja voimaa.*

Tuntien alituiseseen yhteytensä kansaan, joka ruokkii hänen älyään ja kykyjään, runoilija valitsee luovan työnsä mitaksikin kansan totuuden. Esimerkkinä tästä totuudesta on hänelle muinaisten runonlaulajien, tavallisten talonpoikain urotyö, jotka kärsimistään puutteista huolimatta loivat suurta runoutta, elinvoimaista onnenunelmaa. Arhippa Perttunen -nimisessä runossaan runoilija puhuu erikoisen voimakkaasti vastuusta esi-isien edessä, vastuusta jokaisesta lausutusta sanasta.

Tämä kirjailijan itsekuri on varsin hyödyllistä ja tuottaa tuloksia. Rugojevin varhaiskokoelmassa, jotka ilmestyivät heti ensimmäisellä sodanjälkeisellä vuosikymmenellä, oli vielä paljon deklarativista, kypsytöntä, aikansa sanomalehdistöstä lainattua. Monia sen ajan runoja tekijä ei ole ottanut uusiin kokoelmiinsa, mutta varsin merkittävää on, että niissä näkivät päivänvalon eräät aikaisemmin julkaisemattomat 1950-luvun runot. Tarkoitamme tässä sellaisia runoja kuin Älä usko imartelijaa ja Runoilijalle, joiden alla 1960-luvun julkaisuissa on vuosi 1954. Niissä ilmenee runoilijan mietteitä siltä luovan työn kaudelta, jolloin hän loi laajoja eepisiä tuotteita ja koki samalla tiettyä lyriikan murroskautta. Tuntien kypsytytensä lähestymisen hän asetti itselleen lyyrikkona suurempia vaatimuksia kuin ennen. Ollen valmis puolustamaan jo muovautuneen taiteellisen makunsa riippumattomuutta kovin vaihtelevaisilta kriittisiltä tuulahduksilta hän samanaikaisesti tuomitsi itseään paljon ankarammin kuin eräät kriitikot.

*Älä usko imartelijaa...
Jos syömässä on kyven kutsumuksen
sen hohdetta vain vaali ainiaan
kautta riemujen ja pettymysten.*

*Älä usko imartelijaa...
Älä silloinkaan, kun mairittelee.
Ajan aallokko ain venhoaan
sinne tänne heiluttelee.*

Vastuullisuutta luomistyössä, ankaruutta itseään kohtaan Rugojev kehittää Runoilijalle-nimisessä runossa:

*Ain ajan aalto huuhtoo vaahdon pois
vain pysyvällisen jalon helmen jättäin.
Jos vaikeata kylvää joskus ois,
niin jääköön heikko siemen kylvämättä.
Siinä olkoon laki laulullesi.
Rohkeasti katso vastaisuuteen.
Avaa kansi runolippahasi
kypsyyksikään päästyäsi uuteen.*

Jaakko Rugojevin lyriikka uudistuu 1960-luvulla monessa suhteessa myös muodoltaan. Vapaan lyyrisen mietiskelyn (eikä eepisen kerronnan) painottaminen aiheutti muutoksia runon rakenteessa. Runoilija alkoi yhä useammin käyttää vapaita, loppusoinnuttomia runomittoja; säilyi eräitä kansanrunouden erikoisuuksia, esimerkiksi alkusointu, mutta huomattavasti väheni arkaistinen kalevalainen sanasto; runon sanasto, samoin kuin lauserakennekin muuttui kerta kaikkiaan nykyaikaiseksi.

Runoilijan kuvakielen yhteydet kansan ajatusmaailmaan jäivät kuitenkin pysyviksi. Elleivät kansan käsitykset, joihin liittyy vuosisatainen kokemus, olisi niin luonnollisia Rugojevin lyriikalle, voitaisiin jopa ajatella, että hän tahallaan korostaa rahvaanomaisuutta juuri niiden valenteellintien kiusaksi, joista hän puhuu runossaan Erälle »intelligentille». Jaakko Rugojevin lyyrisen sankari pitää itsepintaisesti kiinni niistä käsityksistä, jotka olivat muinaisista ajoista olleet tavanomaisia salokyllien asukkaille. On huomattava, että jopa käsitys runoilijan vaikeasta ammatista on korostetusti puettu rahvaanomaisiin pukimiin; tässä tapauksessa ei tekijä liene lainkaan tarkoittanut asian poleemista kärjistämistä, vaan tällainen kuvaannollisuus on hänelle luonnollinen. Miten usein maailmanlyriikassa onkaan runoilijoita verrattu valontuojiin, heidän tuotantoaan palamiseen, sydäntä polttavaan kirkkaaseen liekkiin. Sitä on tehty eri tavalla. Mutta vain se, joka on lähtöisin korpikansasta ja tuntee jo lapsuudesta korpilämän sekä sen, minkälaista taitoa vaati aikanaan ei metaforisen vaan aivan tavallisen tulen sytyttämisen metsässä, ainoastaan sellaisen ihmisen tajunnassa runoilijan työ voi näin miellivaltaisesti assosioitua metsän nuotioon:

*Moni miekkonen
kipinän iskeä osaa,
mutta osaako
puhaltaa liekin?..
Monen »loistavan» uran
irvokkuus
siinä pienessä
niksissä liekin.*

Tällainen kielikuva synnyttää myötätuntoa, luottamusta sanomaa kohtaan. Se on alkuperäinen, näin voi sanoa vain maan isäntä, sen muokkaaja eikä huvimatkaillija ja kaunosielu tarkastelija. Ne eivät ole tavallisia kirjoituspyödyän takana keksittyjä metaforoja ja taidekeinoja, vaan osanen kansan kokemusta, sellaisen ihmisen kieltä, joka on imenyt itseensä tätä kokemusta ja puhuu siitä, mikä hänelle on läheisintä elämässä. Kun runoilija sanoo:

*Meitä pohjolan lapsia miellyttää
nämä vaarojen harjanteet,
kohukosket tuomien varjostamat
sekä selkien siintävät veet,*

hänen runonsa sisältää välittömän ajatuksen ja tunteen, se ei ole julistus eikä kaunis vertauskuva. Ja on ymmärrettävää hänen huolestuneisuutensa sen johdosta, että hänen kotiseutunsa, jossa ennen kuokoisti elämä, on sodan seurauksena ja sodanjälkeisen kehityksen erikoisten olosuhteiden vuoksi jäänyt toistaiseksi asumatomaksi.

*Rakastan maata
missä isien haudat
kasvaa havua.*

*Syntymäseutua
missä vuosikymmeniin
ei nouse savua.*

*Peltoja niitä
missä ei aura
viillä vakoa.
Niittyjä niitä
missä yksin*

sateet lyö lakoa...

*Uskon ja luotan:
rannoille niille
jälleen tulen.
Kotikivistä kudottuun
jykevään takkaan
uudistalon
viritän tulen.*

Viime vuosina on Jaakko Rugojev rinnan lyriikan kanssa kirjoittanut yhä useammin proosaa, kertomuksia ja muistelmakuvauksia. Vuonna 1974 julkaistiin hänen romaaninsa Ruokoranta ja vuosi sen jälkeen Suuri Simana -niminen kertomuskokoelma. Ja taaskin hänen proo-

satuotteittensa keskeisimpänä aiheena on kotiseudun elämä, hänen maanmiestensä työt ja huolet.

On vielä huomautettava yhdestä Rugojevin luomistyön tärkeästä alueesta — hänen runokäännöksistään. Hän on suomentanut muinaisvenäläisen kirjallisuuden suurteoksen, Laulu Igorin sotaretkestä, tuon mainion runoelman, jonka eepiset taistelukuvat kietoutuvat hienoon lyriikkaan. Muistettakoon että jo 1840 julkaisi J. Lundahl ruotsinnoksena katkelmia tästä runoelmasta Helsingfors Tidningar -sanomalehdessä. Mutta suomen kielelle Laulun Igorin sotaretkestä käänsi ensi kerran Jaakko Rugojev (suomennos ilmestyi vuonna 1949). Tämän jälkeen hän on suomentanut monien venäläisten ja neuvostorunoilijoiden runoja.

Toisaalta Jaakko Rugojevin tuotteita on käännetty venäjän ja eräille muille Neuvostoliiton kansojen kielille. Sitä paitsi on muutamia samojen tuotteiden käännöksiä, sillä kääntäjät pyrkivät täydellisemmin ja paremmin tulkitsemaan niiden runollisen sisällön. Jaakko Rugojevin Karjalainen tarina -runoelman käänsi aikanaan venäjän kielelle Vladimir Bogatšev. Sittemmin Tatjana Stresneva tarjosi saman runoelman käännöksen. Rugojevia on paljon venäjältänyt (ja useimmissa tapauksissa varsin onnistuneesti) tunnettu leningradilainen runoilija Oleg Šestinski. Vuonna 1976 ilmestyi moskovalaisessa Sovremennik-kustantamossa kokonaan Oleg Šestinskin venäjältämäänä erinomaisessa asussa Jaakko Rugojevin lyrinen kokoelma Järviä.

Neljäkymmenvuotisen kirjallisen toimintansa aikana on Jaakko Rugojev julkaissut suomen ja venäjän kielellä useita kymmeniä kirjoja lyyrisiä runoja, eepisiä runoelmia ja proosateoksia. Runoilija elää luomisvoimiensa kukoistuksen kautta, hänen työnsä on saanut lukijain laajan tunnustuksen. Vuonna 1975 Jaakko Rugojeville myönnettiin suurista ansioistaan Karjalan kirjallisuuden kehittämiseksi KASNT:n Valtionpalkinto. Monilukiset ystävät toivottavat runoilijan kuusikymmenvuotispäivänä hänelle menestystä antoisassa luovassa työssään.

Eino KARHU

Punalipun toimitus lukijoineen yhtyy näihin onnitteluihin ja toivottaa päivänsankarille menestystä kirjallisuuden saralla ja onnea elämässä.

Nykyajan saaga

1.

Kirjailija Elmar Grin (Aleksandr Jakimov) on syntynyt 1909 Kivennavan kylässä Karjalan kannaksella. Hänen äitinsä Natalia Grin toivoi lapsiensa kasvavan sivistyneiksi ja kouluja käyneiksi, mutta aviomiehen kuoltua hänen oli sijoitettava heidät venäläisen nunnaluostarin lastenhoitolaan.

Lokakuun vallankumouksen jälkeen Elmar työskenteli verstaassa, opetteli piirustusta ja filmausta, osallistui harrastelijoiden näytelmäesityksiin. Pojalle ennustettiin näyttelijän uraa, mutta häntä veti puoleensa kirjallisuus, hän sepitteli runoja ja teki jopa näytelmän aiheesta matkailijan seikkailut.

Matkailun romantiikka avarsi pojalle kaukaisen tuntemattoman maailman; 1922 hän vaelteli pitkin Venäjän maata; työskenteli jonkun aikaa Novgorodin liepeillä, kolme vuotta sahalla Pihkovan läänissä ja sitten siirtyi muiden kaltaistensa kiertolaisten kanssa Ukrainaun, lastaajaksi Hersonin satamaan ja myöhemmin Krimille.

Raskaan työn täyttämä elämä ei kuitenkaan tukahduttanut sivistyksen ja luomistyön kaipuuta. Maata kierrellessään hän mielti kansojen välisen ystävyiden tarpeellisuutta. Myöhemmin hän käytti nuoruusvuosiensa vaikutelmia romaaniinsa »Toinen tie».

Vuonna 1939 ilmestyi Grinin ensimmäinen kertomuskokoelma eestiläissiirtolaisten elämästä Venäjän luoteisalueilla.

Kahdeksassa kertomuksessa eestiläisistä siirtolaisista tutustumme voimamieheen Elmar Uitiin, vanhaan Jan Uitiin, mieheen joka voi iskeä hirrellä saunan seinään ja sauna kallistuu, voi kaa-